

דב כהן דקד ו"ל

היכא דנפל עלייהו יין נסך אס שלמים ידיה' במים ומותרות ואס מבוקעות אסורות אבל ענבים הנמכר' בשוק אעפ"י שמטפות כיון דלאכילה מוכות ולא לגת אין בהם משום הכשר משקה ומותרות וכן הלכה:

סי' רג ושאלתם גת של אבן שפחה גוי מנגב והיא טהורה ושל חרס אעפ"י שקילף את האפת אסורה ואי זו היא גת של חרס עושים פטום גדול שוטף אלף ליערין או יחר או חסר ומתחין אותו בבית או במקום דאין מיתלטל ובוזרין ענבים בכרם ומביאין את היין ומטילין באותו פטום ומושכין ממנו כל השנה כלה מפי שדורכין הענבים בו ומתחין בקנקנים ופעמי' שדורכין אותם בכרם ומביאים היין ומטילין באותו פטום אי נמי פטום קטן שיכול אדם אחד לדרך בו יין וכמו זה גת של חרס:

סי' רנא והלכתא יין נסך כל שהוא אסור בהנאה ואינו בטל לא אחד במאה ולא אפי' אחד בחלק שאסור הוא ואוסר בכל שהוא ואין לרי' לומ' בשחייה ומטמא גומאח חמורא בסויה:

סי' רנב ושאלתם המפקיד יינו אלל גוי אסור בשחייה ומותר בהנאה ומל' גוי שהגיע לכלל איסור יודע בטיב ע"ז ומשמשה כיון שנוגע ביין ומשכך אסור אפי' בהנאה משום חומרא דע"ז ומגע גוי שלא בכוונתו אסור בשחייה ומותר בהנאה. וגוי שאין יודע בטיב ע"ז ונגע ביין אסור בשחייה ומותר בהנאה ואפי' קטן בן יומו אמר רב נחמן אמר שמואל הלוקח עבדים מן השוק חף עפ"י שמלו וטבלו עושין יין נסך עד שישיחכס שם ע"ז מפיסה והלכתא יינו של ישראל בכפרים הדריס בהם ואעפ"י שהוא ברשותו של גוי אס המפתח והותם ביד ישראל מותר אותו יין בשחייה ואין לחלק בין כפר שיש בו ישראל לכפר שאין בו ישראל בזמן שהוא יינו של ישראל כשפתח' ומותם בידו אבל בזמן שהוא יינו של גוי וישנו ברשות של ישראל צריך לשמרו ולהחמיר עליו ביותר ולמה שאס נמלא גוי אללו אין נתפס עליו כנגב שיכול לומר בשלי אני עומד דאמר רבא אס נתפס עליו כנגב חמרא שרי ואי לאו אסיר:

דב שריאל ו"ל דבנו הא"י ו"ל

סי' רנג ובמקום שנהגין שותמים את פי הכד של יין בעד שמתקני' אותו כשיטור פי הכד ומדקי ליה וסופכים עליו זפת וזפתין את כל פי הכד וקושרי' יייר על ההוא זפת וחוממין עליו אנו רואים וכך הוא שאס אין בני אדם יכולי' להסיר את העד מעל פי הכד מבלי

סי' רמד מי שלא בירך ביום ראשון על ספירת העומר יחזור ויברך כל הימים שלא יפסע במלוא במיד

דב כסודנא ו"ל

סי' רמה מאור עינים מותר לירד לפני החיצה ולפרש על שמע ולחרגס אבל אינו קורא פרשת החורה מפני שאין העם יולאים ידי חובתן ששומעים בתורה מבטל פה ואנו צריכי' לשמוע מפי הקורא בכחב ולא בעל פה ולפי' הכל צריכי' לשחוק פן ישמע השומע מפי הקורא על פה ואנו צריכין בכחב וליכא ולא ילא ידי חובתו ותיק אסור לאדם לומר אפי' פסוק אחד חוץ מן הכחב ואפי' תיבה ואפי' אות אחת ולפי' הכל שותקים והקורא בחורה יקרא מן הכחב וילאו ידי חובתן ועל כן מאור עינים אעפ"י שידע הפרשה ע"פ אסור לשמוע מפיו בבית הכנסת ואין יולאים ידי חובה שלא שמעו מן הכחב:

דב נחמ ו"ל

סי' רמו ושאלתם ע"ז של מוצרים שגפל ומכור מוצרים את עליה ואת אבינה אסור' לישראל לקחת אותם וליהנות מהם אעפ"י ששינה אותם ועשאן חדשות אבל אס שינו אותם מוצרים מותר לישראל ליהנות בהם ולבנות ביתו שאין זה חמור מע"ז עלמה כי מבטל לה גוי בטלה וכי מבטל לה ישראל לא בטלה:

סי' רמז ושאלתם גבינת הגוים אסירה ודאי משום חומר' דע"ז ומשום הרחקה דבר טמא ואפי' באותם מקומות שמגבנין בעשב אסור וכבר נמנו וגמרו על גבינת הגוים שהוא אסור כלל:

סי' רמח ושאלתם יין נסך שגפל לחוך הקדר' אפי' בכל שהוא אסור בהנאה שקד שינו ואלו אסורין ואיסורין בכל שהוא יין נסך וע"ז ועורות לבובין וזור הנסקל ועגלה ערופה ופזרי מזרע וגיד ופטר חמור ובשר בחלב וחולין ששחטו בעזרה כלס אסורין ואיסורין בכל שהוא הילכך קדרה שגפלה בה יין נסך ואפי' כל שהוא אסורה בהנאה ואין לך תקנה להיחר כל עיקר:

שר שלום ו"ל

סי' רמז ושאלתם ענבים מבוקעות שמוכרין הגוים בשוק מותר לישראל לקחת מהם דאחזקי איסורא לא מחזקינ דא"כ נחסרין כל פירות על ישראל אבל

מיחש דלמא לא מבטלה ע"ז שלה לרצונה אלא בעל כרחה לא חיישין ולא נריכין עד דמבטל לה ברת' דאשכחי' דאפי' גוי גדול מבטל ע"ז בעל כרחו דלמחר רבה בר בר חנה פעם אחת הייתי מהלך אחר ר' אלעזר הקפר בר' מנא טבעת ועליה טרת דרקון מנא גוי קטן לא אמר לו כלום מנא גוי גדול אמר לו בטלה לא ציטלה סטרו וציטלה וכו"ש הדא שפחה דאיכא אימת אדוניה עליה דיכול לאבטולה ולבטל ע"ז שלה בין לרצונה בין שלא לרצונה ומאי איכא למיחש דדילמא אהדרת ופליחה בינה לבין עצמה והחרת לסורב כיון דמפרש שאין מוכרת שם ע"ז ואין מדרת בשם ע"ז אין חושש' לדבר והרי היא שפחה כשרה לכל דבריה:

סי' רנ"ו ושאלתם על הולכת היין מתקום למקום ביד גוי מותר לשלח יין ביד גוי בבי' מוחמו' ואין בכך כלום דאמ"ר אלעזר הכל משחמר מוחם בחוך מוחם חוך מן היין ור' יוחנן אמר אפי' יין והלכה כר"י הילכך יין משחמר בשני מוחמות בין לשלח ביד גוי בין להפקיד אצלו בביתו בין בקנקים בין במדות ומותר ועיקר כשהוא עושה כמו שאמרו חכמי' אבאגא אפומא דחביחא שרקא וחתימתא הוי מוחם בחוך מוחם דיקולא מיהדק הוי מוחם בחוך מוחם זיקא עיף לר' לידא אסור אסור לשלח ביד גוי או להפקיד אצלו ומקום שנהגו שעושי' נקב במגופת חבית שינא ממנו הבל של יין ויכניס לו אור ויהא רחו מודק וחושש' אנו שמא מרויח גוי באותו נקב ומכניס קנה קטן ומוציא' יין בו אסור להפקידו אלא גוי ולשלח עמו ומקום שאי' עושי' כן מותר להפקיד ולשלח ביד גוי לכחלה בלא שומר ישראל ואינו חושש ואותו נקב קורי' אותו בלשו' ארמי שיב"א:

סי' רנ"ז ושאלתם נודות חדשות גוי רוצה ועובדן ומוחן לחזק יין וישראל עומד על גביו ואינו חושש לחת לחזק יין וישראל עומד על גביו מכאן ולהבא וההוא יין דקא שדי גוי לחוך נודות חדשות כיון דלעבדן הוא דמי סורק מים בטיט ומש"ה מותר דלכהו נודות נריכ' לעיבוד בחחלה בחר רבב או ביין או בחומץ והאי יין דהשחא לאיצוד אילי דשופכו לארך דלא חי לשתייה דאית ביה רבב חפת:

סי' רנ"ח ושאלתם יין מבוסל בין שעומד על רבע בין שאי' חסר אלא רבע אי נמי פחות מרבע בין שמשכר בין שאינו משכר כלו שחנה לגריעותא ואין מברכי' עליו ואין מקדשי' עליו ומברכי' עליו שהכל לפיכך אין בו משום גלוי ואין בו משום מגע גוי דלמחר רבא יין מבוסל אין בו משום גלוי ואין בו משום מגע

שבירת החומם הרי זה בחזקת חומם בחוך חומם ודוסיקייא שיש בחוכה נאד של יין אם היחה נדורה ופיה למטה הוי מוחם בחוך חומם פיה למעלה לא הוי מוחם בחוך חומם ואי כייף פומיה ולייר הוי מוחם בחוך חומם ולא אמרו בכלן שני מוחמות אלא דוקא שלא יהא החומם על המגופה אלא יהא שם כלי אחר לכסוי לבד והחומם צנייהם ובכך יהיה הכלי מוחם בחוך חומם שהוא למעלה:

והא דלמחר רבנן קנקנים של גוים לאחר י"ב חדש מותרים ודאי בשל חרס הן דקאמר' אמר רב אסי אמר רבי יוחנן קנקנים של גוים שהחזירן לכבשן האש כיון שנחמה זיפתן מותרים אמר רב אסי לא חימא עד דנחרא אלא אפי' רפאי מירפאי בעלמא וגת שינא מן קנקנים וכו' שדך' בה ואמר' תאני רב זבד דבדי רבי אושעיא הלוקח קנקנים מן הגוים גוי מוחן לחזק ליר ומוריים ואינו חושש בעל מיניה ר' יהודה נשיאה מרבי אמי החזירן לכבשן ונחלבנו מהו אמר ליה ליר טורף אור מצעיא וכן הלכה ודאי מוחם קנקני' אינם אלא של חרס וכן הלכה ר' יוסף גאון ז"ל:

סי' רנ"ד הלוקח עבדים מן הגוים שמלו ולא טבלו וכן בני השפחות שמלו ולא טבלו גדולים עושין יין נסך קטנים אין עושי' יין נסך ואלו הם גדולים שיודעים בטיב ע"ז ומשמשיה קטני' שאין יודעים בטיב ע"ז ואלו הלכה הכי וק"ל כמ"ד גוי חינוק בן יומו עושה יין נסך לענין שתייה אסור ובהגהה מותר ובני השפחות שלקחן מן הגוי' עם אמותיהן לריכין טבילה:

הליקח יין מישראל שאינו מומחה כמו ממי שאינו מדקדק במצות דק"ל שאינו חושש לדקדק על המטה כלל זה ודאי אין עושה שמירה ליין ולא ידקד' על שמירתו מחמילה ועד סוף כהלכה אותו היין אסור בשתייה ואפי' בהגהה:

מר שר שלם ז"ל

סי' רנ"ה שפחה גויה שיודעת ע"ז של גוים והטבילה אדונה בעל כרחה כיון שאי' מוכרת שם ע"ז ואין מדרת בשם ע"ז הרי היא כעבד כשר ואין עושה י"ג ואופה ומבשלת ואוכלי' מבשולה ושתי' מידה ואין בכך כלום ואל"ת מפני שהטבילה בעל כרחה אין טבילה בעל כרחה פוסלת אלא ביפת חוחר דגויה היא ולא שייכא במצות דעד דמקבלה עול מצות לא שרי לה להטבילה אבל עבד דבגו עבדותיה נמי שייך במצות כגון שבת ומילה ונדא ופסח ושאר מצו' א"ל לקבל ולענין

אסור או מותר אמר לפניו ר' ישמעאל בר' יוסי פ"א חשש אצל במעו והביאו לו יין תפוחים של גוים של שבעים שנה ושנה ונחרפה אף הוא בדק ומלא גוי אחד שהיה לו שלש מאות גרבי יין של תפוחים של שבעים שנה ושנה ונחרפה אמר ברוך המקום שמסר עולמו לשומרים • והיה חביתא דשיכרא דנפל בגוה עכברא אסוריה רב להכח שיכרא אפי' בטעמא משום דמאזי •

וששאלחם חבית שיש בתוכה משקי' בין יין בין שמן בין כל משקי' ונפל לחומו שרץ או עכבר שיעורו אחד מאלף והחבית והמשקי' מותר • פחות מאלף החבית והמשקי' אסורי • ואם בקש לעורר את הכלי מכניסו לתוך הכבשן עד שיהא כבחבילה •

סי' רסד וששאלחם הלוקח כלי תשמיש מן הגוים את שדרו להטביל יטביל להגעיל יגעיל ללבן באור ילבן השפוד והאסכלא מלבן באור והסכי' שפה והיא טהורה וכן הלוקח כלי תשמיש מן הגוים דברי' שלא נשתמש בהן כל עיקר מטבילין והן טהורי' דברי' שנשתמש בהן על ידי טעם כגון כוסות וקיתניות ולוחיות מדיחן ומטבילין והם טהורים דברים שנשתמש בהם על ידי חמץ כגון יורות וקומקומות ומחמי חמין מגעילין ומטבילין והם טהורי' דברים שנשתמש בהן על ידי האור כגון שפודי' ואסכלאות מלבן ומטבילין והם טהורי' וכולן שנשתמש בהן עד שלא יטביל עד שלא יגעיל עד שלא ילבן כולן אסורי' והי' מילי בכלי מחנות אצל מאני דפסחא חדשים לא צריכי טבילה ימים לא פלטי דכתי' וכלי חרס אשר תבשל בו ישר אמר רב אשי הי' כלי זכוכית הואיל וי' נכדו י' להן חקנה כלי מחנות דאמו ובעו טבילה וכן מאני דקוניא והסכי' שפה והיא טהורה אמר רב טענה עשרה פעמים בקרקע אמר רבא ובמקום קשה אמר רב כהנא ובסכי' יפה שאין בה פגיונות והיא קשרות דתשמישיהו בכלי שני הוא כי נטיל מדודה ודי' עליויהו שפיר דמי ואע"ג דמפליט להו צרי' לאטבולינהו בארבעים סאה והדר שרי לאשתמושי בהו ישראל •

רב ששאל גאון

סי' רסו וששאלחם ותשעה אצל גופו מותר להימח חפילי' והא' כבר אמר' אצל מותר להימח חפילי' ומה אצל דאבלות דחדא ולבו מריר על מחו חייב להימח חפילי' תשעה אצל דאבלות עתיקא היא ודשן בה האידנא כמה שני עאכ"ו שחייב להימח חפילי' וכן הלכה למעשה בשני ישיבות מנחי' חפילי' בתשעה אצל ואסור להימח חפילי' בש"מ •

גוי ואין בו משום יי"ל ורבא מלחא פסיקחא קאמר מבטל סתמא לא שנה נטמא ולא שנה לא נטמא ל"ש חסר רבע ול"ש נגמר על רבע וכן הלכה •

סי' רנא וששאלחם גוי נקיט זיקא וישראל אזיל אבחריה חסר אסור דאפשר ליה לקרובי לפומיה חיקא לפומיה ושחי ולא ידיע מליא שרי דלא אפשר ליה למשחייא מיניה גוי נקיט כובא וישראל אזיל אבחריה מליא אסור דכיון דמלא נגעה ידיה דגוי בחמרא ואסור חסר שרי דלא מקרבא ידיה למנגע בחמרא והלכתא כרב אשי דאמר אין דרך ניסוך בכך •

סי' רם וששאלחם על חומץ הגוים כל חומץ הגוים אסור מפני שהוא כיי"ל וכן הלכה • מר רב ששאל ו"ל •

סי' רסא וקנקנים של גוים שהיה בהם יין גוים אסור לבר ישראל ליתן בהם יין כל י"ב חדש לאחר י"ב חדש מותר • ואם רצה ישראל לשהק לאלתר ממלאן מים ומעט מעט לעת אחד הקנקנים שלנו ואחד קנקנים שלהם וכדרך שהוא עושה בקנקנים כך עושה בצורות שלהם מליין ומותר • לאחר שלשה ימים •

סי' רסב וששאלחם ישראל שמר יין לגוי והוליכו לביתו והחירו ואמר לו טול ייך שלא מדעת לי אמר או דעם עילה בשחייה והיא אסור שנעשה מגע גוי אצל לחי' שמא החליפו הגוי ביינו ושיהא אסור בהנאה לא דה"ל ספק ספיקא וכל כך אין חוששי' ומותר בהנאה •

רב נטרונאי ז"ל

סי' רסג וששאלחם מאן דשחט צר יונה ומטוי לה בצורה לא בעי' למיקרעיה ומימלחיה דכד בעי' קריעה ומליחה לקדרה ובישול אצל לגלי כיון דמנח ליה לבית שחיטה לחתח לא צרי' לא קריעה ולא מליחה דלא עדיף עוף טפי מכבדא דהא כבדא לגלי דמותר לכתחלה וכ"ש עוף דלא נפיש דמיה כבדא דלגלי לא צרי' לא קריעה ולא מליחה כל עיקר שלא מצינו ללי שצרי' מליחה כלל ומליחה אסירה לקדרה כל עיקר אצל בללי בלפוד או על הגחלי' אמרי רבנן אי פומה לעיל אסורה ואי פומה לחתח שריא אצל לקדרה לא שנה פומה לעיל או לחתח אסורה •

סי' רסד וששאלחם יי"ל אסור ואסור בכל שהוא ושלא במינו כז"ט גח של אבן שזפתה גוי מנגבה והיא טהורה אמר רב דוקא זפתה אצל דרך בה לא סגי ליה בטיוב אלא קינף בעיא ח"ר פעם אחת חשש רבי במעו ואמר כלום יש אדם שידוע יין תפוחים של גוים

ל' שמעון קיירא ז"ל

סימן רסו סומא פטור מן החפילי' ומן הליצית דכתיב וראיתם אותו פרט לסומא:

רבי' הא"י ז"ל

סי' רסח חייבי' ב"ד לגזור גזרה שלא יהא אדם עושה מלאכה בחש"מ אלא על פיהם שלא מסרם הכתוב אלא לחכמים לומר לך אחי' יום אסור ואח"כ יום מותר אי זו מלאכה אסורה ואי זו מלאכה מותרת? ולדעת מי עושה מלאכה או מי אינו עושה מפני שב"ד מטוין להאכיר לעם דכתיב והארת אתהם את החוקים וגו' והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון כי ענין העם חלוי על עוונותיהם ויזהרו שלא יחפשו בחטאיהם:

סי' רסח ושאלתם על ענין חולה או חיה בפסח? אסור לבשל לחולה או לחיה בפסח חבשיל של קמח על גבי דוחחין אלא אם יאמרו בקיאים שאם יאכלו מזה יבואו. ל"ד הכנת נפשות ואעפ"י שאמרו חכמים חלוט שחלטו ברוחחין אינו בא לידי חימוך ומגלשין על גבי קמח הוא החליטה והרוחחין רחיקה עוה הם המגלשין ולשון גילוח הוא מליגת שער ואמר מן הטלחים ואין אנו סומכין על זה לעשות מעשה שאין אנו יודעים איך ישתמר שלא יבוא לידי חימוך ולא שמענו בב' ישיבות מי שהחיר לעשות כן אלא כשהחירו עפ"י רופא בקי או עפ"י בקיאים שאומרי' שאין לו רפואה אלא בזה ואם אין אוכל אותו מסתכן וזה מותר ונריך שיאכל מיד ואין משיירין ממנו כלום:

רבי' שרידא ז"ל

סי' רע ושאלתם הא דתנן ואלו עוברין בפסח כותח הבבלי כו' למדנו מזה ההלכה שכל שהוא מין דגן חייבין אנו לבערו ויש במקומות אנשים שעושין מוריים מקמח חטים ושעורים ומלה כל השנה וכשמגיע זמן הפסח מנזיעין אותו בבית מן החצר ועמין פתח הבית בטיט ולאחר הפסח מוציין אותו ומוכרין אותו לישראל? ומיחו בהם חלמידי חכמים ולא קבלו? והם אומרים שחלמידי חכמים הורו לעשות כן ואית להו טעמא מהא דאמר רב חמך בזמנו בין בזמנו בין שלא בזמנו אסור שלא בזמנו חמך אסור שלא בזמנו מותר ואמרו שהמים מין היחר והקמח מין איסור וזהו אית מאן דדמיה לכיפת שאור שיחבה כדן הורו או לא? חשובה חס ושלום דאיכא בישראל מאן דשרי לאנזעי

חמך בפסח בין בעיניה בין על ידי מערובת דמשנתנו שלמה היא זה הכלל כל שהוא מין דגן הרי זה עובר בפסח ואע"ג דעירובו באזהרה ופסק רבא הלכה בהא שמעמא משתכחא אפי' חמך בעיניה דגוים והכי עיקר הלכה חמך של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה? ושל ישראל אסור בהנאה שנאמר לא יראה לך? ורמין עלה הא דתניא חמך בין לפני זמנו בין לאחר זמנו עובר עליו בלאו? חמך זמנו בלאו וכתר והאי דתנא חמך של נכרי מותר בהנאה משום דבעי למתנא ושל ישראל אסור ולא הלכה כרב אלא משום דפסק רבא הלכה חמך בזמנו בין בזמנו בין שלא בזמנו אסור במשכו כרת לאחר זמנו בין בזמנו בין שלא בזמנו מותר כו' שמעון והא מילתא דמשתכחא בחמך דגוים דאלו חמך לישראל אסור בהנאה וקנסא הוא האיל ועבר עליו בבל יראה ובל ימ' ומשתכחא דרבא דחמך בעיניה דגוים דשרי לאחר זמנו וליכא חס קנסא וראיה לדבר נמי דהכי סיפא דשמעמא ואז' רבא לטעמיה דאמר רבא כי הויין בי רב נחמן כי הו נפקי הוי שבעה יומי דפסחא כו' ובני חילא גוים אינן ואח"ל נמי דמאי דאיתיה בחערובת דשראל נמי שרי לאחר זמנו הוי מילי היכא דעבר והטמיו ועבר עליה באזהרה אבל לא לאנזעיה למשבקה כחמילה? ועוד להני מוריים בורים דאמרו דהדין מוריס דעביד מן קמח ומים ומלה מין שלא בזמנו הוא ואחלו למימר דמים מין היחר וקמח מין אסור עיסא גופה דמסתמא בשאור ושאור גופי' לאו קמח ומים ניסו וקמח באפי נפשיה אי שהה כמה דשהה מי הוה מחמץ עד דנפיל ביה מיא והכין הוי מין שלא בזמנו?

ועוד הני מוריים בורים למאי אצטריכי' להני מילי משנות הא פסיקא הלכחא דבין בזמנו בין שלא בזמנו מותר מאי אספת בהני טעמי דשנא דקמח מין אסור ומים מין היחר לשרי נאנזעי כל מיני חמך ואפי' נהמא וכעבי ולטוח בפניהם ודקא מדמו ליה לכיפת שאור הא נמי קשה מן הראשונה דכיפת שאור כיון דיחדה לשיבה וזה בפניה והויא כגון אבנא דיתבי' עלה בטיל ליה דגן מינה לגמרי ונפקא ליה מחזרת אוכל וכעפרא בעלמא חשיבה? ועיקר דהא מלת' מתני' בלך שבסדיקי עריבה אם יש סית במקום אחד חייב לבער ואם לאו בטל בזמנו? כו' ואמרי' עלה חד לישנא ארישא אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אם יש סית במקום אחד חייב לבער אלא במקום שאין עשוי לחמך כגון דאית בעריבה דוכחא כגון גומא ואדביק בה בלך ההוא דגן לא בטיל ליה ולא הוה ליה כעריבה אבל מקום שעשוי

לחזק כגון שנבקעה עריבה ודבקה ואלטרי' לחוקה בלוחו שאור הוי כגון מסמר ובטליה מחזרת דגן ורועה בקיומו שלא תמוט העריבה וחבקע מכלל דפחות מכיח אפי' במקום שאינו עשוי לחזק אינו חייב לבער ואמרי' לישנא אחרינא חסיפא אמר רב יהודה אמר שמואל לא שאלו ואם לאו בטל במיעוטו אלא במקום שעשוי לחזק דבטליה ושוייה כמין מסמר ואיחיה נמי פחות מכיח מכלל דכח אפי' במקום שעשוי לחזק חייב לבער ומייח' ברייתא דתינא כלישנא קמא ובריייתא בחרא ומקש' לכו אהדדי.

ופרקי' תרי פרוקי ולאקמחא חדא דאמר רב הונא סמי קילחא מקמי המירחא אלמא עבדי' כחומר דהוא לישנא בחרא ולא קס הדין פירוקא דקאמר ליה רב יוסף חנאי שקלת לך מעלמא כלומר הכי ברייתא סחס וחנאי סחימי דפליגי אהדדי ודאי לית לך הלכה כמאן ואלטריכא למיסמי קילחא מקמי המירחא אלא אמר רב יוסף האי חנא הוא דתינא פת שעפשה חייב לבער מפני שיכול לשחקה ולחמט בה כמה עיכוח אחרת אמר שמעון בן אלעזר כו' וגלי רב יוסף טעמא מדקאמר ר' שמעון בן אלעזר כיפת שאור שיחדה לשיבה בטלה מכלל דחנא קמא קאמר לא בטלה אלמא כל כח אע"ג דלא בטלי ליה לא בטלי והוא ליה ח"ק כליש' קמא דרב יהודה אמר שמואל דאפי' היכא דעשוי לחזק ומשוי כמסמר איחיה כח לא בטלי דהא כיפת שאור דיחדה לשיבה ומשוי כחבנא לא בטלה ור' שמעון בן אלעזר כלישנא קמא דרב יהודה אמר שמואל דקאמר במק' שעשוי לחזק כח ויחר מכיח בטל משום דשוייה כמסמר כגון כיפת שאור שייחדה לשיבה לבטלה ואקשי ליה אביי לרב יוסף ואמר ליה ודאי שנית לך כח אכח דכח העשוי לחזק לח"ק לא בטלה ולרשב"א בטלה דהויא חדא ברייתא ח"ק בבהא מילחא וחדא ברייתא רשב"א פחות מכיח אפחות מכיח דקשיא מאי איכא למימר דהא ללישנא קמא אמר רב יהודה אמר שמואל פחות מכיח לא מחייב לבטלה כו' והלכה כרבנן בלישנא בחרא דאמר רב נחמן אמר רב אין הלכה כרשב"א ואי ודאי טע אה פניו דההוא כח בטלי גלי אדעתיה דבטליה ואינו עובר דלענין כיפת שאור אמר רב אס טע פניה בטליה ולפוס הכין אמרי בשחיטת חולי' בהעור אמר אביי תרי כיפת שאור שיחדה לשיבה בטלה והוי דקא מלגעי' ליה לתוריים וטחין בפני הבית מי קא מבטלי' ליה מלמחי אוכל דלהוי ככיפת שאור שטח בפניה ודאי אי ערבו ביה טינא או מאי דדמי ליה ויחדוהי

ואינון דעתיהון לזבוניה בחר פסחא הילכך אחריו בהא מילחא דאסורא הוא דלא לעבדון הכי ומאן דעביד הכי בחר התראה שמחזקו ופירשו מייה ובדקו אבחר מאן דעביד הכי דאנחא וכל' רשואתא דמן קדמא רגיל' לשדורי שמועי ושלוחי ולאבדוקי על מאן דמלגעי מידעם ואחון לא תעבדון:

סי' רע"ב רב יהודאי גאון ז"ל ושאלחם מזה של כוחי מותרת בפסח והלכתא כל איסורין שבחורה בזמן טעם כר' יוחנן ורשב"ל חרץ מטביל וי"ל וחמץ במשהו בזמן אסור:

סי' רע"ג ושאלחם פת בפסח מותר לאפות בפורי גדולה או קטנה שהיא של ישראל ואין שם מעשה כלל אבל ישראל אופי' בה כל השנה חמץ מותר לאפות בה או לא. כך ראינו שזו פורי וחמץ של חרם שאופי' בו חמץ כל השנה כלה מותר לאפות בהן מזה בפסח וטפקא שהיא של חרם והיא ניסקת מלמטה ועל גבה אין שם גחלים כלל ואין שלהבת עולה על גבה והפת אופי' מלמעלה ואופי' בה חמץ אסור לאפות בה מזה בפסח כדבבה בר אהילאי דאמר האי בוכי' היסקו מבחור הוא ואסור:

רב נחמיה ז"ל

סי' רע"ד ולעשות מלאכה בערבי פסחים הלכה כר' מאיר דאמר מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד חמ' עש' ומק' שנהגו שלא לעשו' אין עוש':

סי' רע"ה ושאלחם מאי שנא ערב פסח משאר י"ט סוף סוף ערבי י"ט מי שרי לגמרי הסם נמי קאמר' מאי איריא ערבי פסחים אפי' שבחות וי"ט נמי דתינא העשה מלאכה בערבי שבחות ובערבי י"ט אינו רואה

ברוחחין כמו שאמרו חכמים ושופטן בצוק ומפלגן מחמץ חחילה ואח"כ מרחיה בהן מים רוחחין בלא שיעור לפי שריך בין חייין בין שליש ובין מלאין ומביא יורות קטנות וסכיני' ועץ פארוור שלריכ' להגעילן בריחוחות בכלי ראשון ומכנים אחד אחד לחוד היורה הגדולה ומעלהו ושופטו בצוק לאלתר ועיקר שיהא אחר שמרחיה את היורה שלא ינחו המים מן הרחיהה שאם ינחו המים מן הרחיהה יאסרו להגעיל בהם כלום ואח"כ ממלא את היורה גדולה וסובב את שפתיה בטיט ומגעילה כמשפט הראשון ושופטה בצוק וא"ל לכלי ראשון אלא יורה וסכיני' ועץ פארוור ויורה קטנה נמי אם מרחיה בה מים בפני עצמה כדרך שעושה ביורה גדולה ושופטה בצוק שפיר דמי מאי טעמא דאמר' כבולעו כד פולטו אבל הסכיני' ועץ פארוור ריך להגעילן ברוחחין בכלי ראשון אבל שאר כלים ששימושן בכלי שני מגעילן בכלי שני ושפיר דמי כבולעו כד פולטו:

סי' רפא ושאלתם מהו לאפות פת בפורי' כד ראינו פורי' שלכם אין אנו יודעי' כיצד אופין בהן ואחם יודעי' מה ששנו חכמים ג' נשים עסקות בבצק אחת לשה ואחת עורכת ואחת אופה אם פורי' שלכם אפשר לאפות בה כסדר הוא מותר ואי הווי' שהות בין ככר לככר אפי' כל דהוא אסור דבעי' כדאמור רבנן כל זמן שעסקות בבצק אינו בא לידי חימוך:

רב יהודה ז"ל

סי' רפב הני מאני דקוויא לענין פסח חמץ בפסח ולענין ביטולי גוים דתשמישן בחמץ הלכתא כמרימר דבין חוורא בין אוכמא בין ירוקא בין אית בהו קרטופני בין לית בהו קרטופני אסיר אלמא ככלי חרס דמו אבל לענין י"ל דתשמישו בצוק הוא הלכתא כרב זביד דחיוורא ואוכמא שרי ירוקא אסיר משום דמגרף ואי אית בה קרטופני כללו אסיר:

סי' רפג ולענין הני בורמי עתיקתא חבני להו מגוים אי נמי היכא דליבשיל בהו מידי דאסורא משמא דרבנן קדמאי אמרו דכלי חרס דמיין ולענין חמץ ובטולי גוים לית להו תקנתא אלא דשדי ליה לקידרא בתמורא ושגר עלה דהוא ליה ככבשן וק"ל גבי כלי חרס שאע"ג דאמר רחמי' ישבר הני מילי גבי חטאת דאין כבשות בירושלם אבל בעלמא אי מהדר ליה לכבשן ומוקיד עליה נורא פליט אסוריה ומשמא דמר רב יהודה אמרי' דלא דמו כללי חרס אלא כללי מחכות דמו וסגי ליה בפליטה:

סי' ברכה ומשינן התם סי' ברכה דלא חזי הא שמוחי לא משמחין ליה. אי נמי התם מן המנחה ולמעלה הכא גבי ערבי פסחי' מחכות היום ומאי שנא הכא גבי ערבי פסחים דמשמחין כיון דאינו זמן דקרבנו המקום לעבודתו במג זה לרי' לטרוח עצמו אחריו וליקח הפסח ולבקר וליומנות עם שכניו ועם קרוביו לריך הוא להחזקתו כמו כן אליו ועל כן גזרו ביה רבנן ואסרוהו בעשיית מלאכה כדי שלא יסיה דעתו למלאכתו ויבטל לעשות הפסח כחקיו וכמשפטיו לפי' אם עשה משמחין ליה וכן נשים כיוצא בהם שריכות לטרוח במנה במנחה ובשאר ערבי שבתות וערבי י"ט דקאמרי' אינו רואה סי' ברכה לעולם לא שנא חנושים ולא שנא נשים מן המנחה ולמעלה אבל קודם למנחה אין שם איסור כלל ומותר לגמרי:

סי' רעו ושאלתם מים שרחץ מהן אין שוחי' מהן ודאי כך הוא מפני שהם קשי' לשכחה וכן מים ששחה מהם אל ירחץ ויוי בהם מפני שמולול בברכה ששחה ועל דבר אחד אין מברכי' שחי ברכות ולא יבוא באותם המים ששחה וצריך עליהם ויצרך על טעילת ידיים ועוד דקשה לרוח רעה:

סי' רעז ושאלתם עטרה שעוסק בספר חוריה ודאי אסור להניחה בראש אדם ולא בראש חתן שכן שנו חכמים מעלי' בקדש ולא מוריד:

סי' רעח ושאלתם למה אין מקדשי' ואין כונסין בין פסח לעזרת אם מחמת איסור' או לאו. הו' יודעי' שלא משום איסור הוא אלא משום מנהג אבילות שכן אמרו חכמי' שנים עשר אלפים זוגים חלמדיים היו לו לר' עקיבא וכלם מחו בין פסח לעזרת על שלא נהגו זה בזה וחזי עלה וכלם מחו מיחה משונה באסכרה ומאות' ענה ואילך נהגו ראשונים בימים אלו שלא לכנס בהן ומי שקפץ וכנס אין אנו קונסי' אותו לא עונש ולא מלקות אבל אם בא לשאול לכתחילה אין מורי' לו לכנס ולענין קדושין מי שראה לקדש בין פסח לעזרת מקדש לפי שאין עיקר שמחה אלא בחופה:

סי' רעט ושאלתם בליל פסח על אכילת מנה מברך ברישא או המוציא לחם. לית ברכה דקדימא להמוציא לחם חוץ קדוש היין דאזרחא דמלחא לברוכיה לקב"ה דאפיק לחם מן הארץ והדר לברוכי על מנה דעבד מינה הילכך מברך המוציא לחם ובעל והדר מברך לאכול מנה וקיימא לן ברכה זו על אכילת מנה:

סי' רפ ושאלתם כל יורות קדרות של מחכות שריך להשתמש בהן בפסח מדיחן תחילה ומגעילן

רב כהן גדול ו"ל

סי' רפד והלכתא אין לשון ואין מקטפי' את העיסה בפסח ביין ושמן ודבש והני מילי בלילה הראשון משום מלא עשירה דבעי' לחם עוני וליכא אבל בשאר ימות של פסח מותר דקי"ל מי פירות אין מחמיאי'.

סי' רפה וחטים שבאו בספינות לאכול מהם בפסח בין שמוטלות בספינה בלא שקים ובין הנחותה בשקים בודקי' אוחן אם לחות או אם נשחטו מראיהן או שהן משונות עליונו' מתחנותו בידוע שהגיעו אליהם מים ואסור לאכול מהם בפסח מפני שהחמיאו וכיון שהחמיאו עובר עליהם בבל יראה ובל ימלא ויחייב לבערם קודם שש שעות של י"ד בייסין ואסור לו לשהות עמו. כיצד תקנתו ימכרם לישראל קבא קבא כי היכי דכלי'א קמי פיסחא וזמן מכירתן עד חמש שעות של י"ד בייסין אבל אם נכנסו שש שעות ולא מכרן אסור למכרן ואסור ליהנות מהם ויאלו מרשותו ואי' לו חקנה עד שיטול לחוך האור או לחוך המים או שיתנס במחנה לכרי אבל אם ודאי אינן לחות ולא נשחטו מראה החתנותו מן העליונו' וקשות הן ושוחת תחתונות כעליונות מותר לאכול מהם בפסח ואי' חוששי' לספק איסור ואי' אומרי' כיון שבאו בספינות שמא נכנסו בהם המים והיתר גמור הוא מ"ט אחזקי איסורא לא מחקי'.

סי' רפו וארבע כוסות של פסח מותר לשחוט בין כוס קידוש לכוס הגדה ובין כוס הגדה לכוס ברכת המזון ואחר מזונו כמה שירצה בלא ברכה אבל כיון שצריך אסור לשחוט אלא אחוזו כוס של ברכה וכוס רביעי של הלל ואם רוצה לשחוט כוס אחר אחר ארבע כוסות חחר ואחוזו כוס חמישי ואומר עליו הלל הגדול וחחר וחוחם ביהללך ה' אלהינו וגו' ואיזה הלל הגדול מהדור הדור עד על נהרות צבל וכך אנו נוהגין:

סי' רפז ושאלתם מי שמבקש לקדש בפסח בבתיס הרבה כיצד יעשה מקדש בבית ראובן קידוש היום ומוטלי ידיהם ומברכי' על נטילת ידים ומביאי' מה שמבקש' מן שאר ירקות חוץ מחזרת ומברכי' בורא פרי האדמה ומטבילי' בחרוסת ואוכלי' אחוזי' כוס אחר ואומר מה נשחנה עבדים היינו והגדה כולה והלל עד חלמים למעני מים ואומר אשר גאלנו וגאל וגו' ומברכי' בורא פרי הגפן ושוחי' מפני שארבע כוסות הללו לריכי' על כל אחד ואחד בורא פרי הגפן לפי שכל אחד ואחד מזה בפני עצמו הוא.

ועוד שכל מי ששחט יין וברך ברכת המזון או שעמד להתפלל או שנכנס לבית הכסא בשאר ימות השנה

וחחר לשחוט יין לרי' לברך בורא פרי הגפן שכל המפסיק סעודתו בדבר שאין רשאי לאכול ולשחוט באוחזו מעמד וחחר לאכול ולשחוט חייב לברך כבחטילה אף כאן כיון שאמר הגדה ואין יכול לשחוט בחוץ ההלל הויה הפסקה וחייב לברך על כוס שני וכן על כוס ג' וכן על כוס רביעי וזמן הסעמים הללו למדנו שחייב לברך על כל כוס וכוס בורי פרי הגפן בפני עצמו ואחר ששוחי' כוס שני חחר' ומוטלי' לידים פעם שנית ומברכי' על נטילת ידים מפני שידים עסקניות הן לפיכך לרי' לטול ידים ב' פעמים אחת בטיבול ראשון וא' בטיבול שני והוא לחזון ואחוזי' מזה שלימה וחצי שהיא הפרוסה ומימח פרוסה בחוץ שלימה ומברך המוציא עליהן ואחר לוקח אחת מהן שירצה ומברך על אכילת מזה דהא אנו חייבי' לבצוע על שחי ככרות בי"ט וכיון ד"ט איזה בצוע על שחיהן ועל"פ שפרוסה אחת מהן היינו משום לחם עני ושחי ככרות קרו להו וכן אכן חק משמרה ופלגא תרתי משמרות היוין אף הכא נמי שלימה ופרוסה שחי ככרות היוין ובצוע עליהן המוציא שהרי אמרו חכמים לא היה יורד מן להם לישראל בי"ט וכיון שלא היה יורד נעשה י"ט כש' וחייב לבצוע על שחי ככרות.

ואיכא מרבוותא דאמרי דכיון דשחיהן מחוייבות לברכת המוציא היאך תלא אחת מהן לברכה אחר לברך עליה אכילת מזה דהא חזינן דעל נה' לא מברכין תרי ולא אחחייב בחרתי ברכאן. אלא אחוזו שחי ככרו' שלימות ופרוסה מאותן פרוסות ההיא דאגביהה ואמר מזה זו וכיון דאגביהה לשם מזה עלה מברך ברכת מזה דהא ימנה לברכת מזה ואמר מזה זו זו ולא אחרת ועל אותן שחי ככרות שלימות מברך המוציא ועל אותה הפרוסה על אכילת מזה ההיא דאגביהה לכך ואוכלי' ההוא עליונה מאותן שחים שלמות לשם מוציא והפרוסה לשם מזה ואחרת מניח לה לכוך עם האחרת בלא ברכה וכורך אותה עם המרור דהא ברכ' אי' לריכה כיון שמונחת היחה בברכת המוציא ואין רגילי' כלישנא קמא משום לחם עוני דהרבה עבדי הכי ואיכא מאן דעביד כלישנא אחריתא.

וחזוין לרשוותא דשחילו קמייכו ואמרי על איזה מהן בצוע על הפרוסה או על השלימה ואמרו לרי' לבצוע על פרוסה שהיא בחוץ השלימה דאמר רב פפא הכל מורים בפסח שמימח פרוסה בחוץ השלימה ובצוע מ"ט לחם עוני כחייב אלמא דלרי' לבצוע על שחיהן וא"ל לחם עוני אלא לילה הראשון בלבד והכי אמר רבינו שבצבל וכך נהיגא קמיה וזהו מנהג אכילת ירקות

רב כהן זצ"ל

סי' רצא פלטר גוי מהו להדביק עיסה בפסח הכין חזקין כיון שמטיק ישראל והדביק גוי מותר שקד אמרו חכמים אינו אסור עד שיבא מחלחו וסופו ביד גוי ולענין פת אמרו שגר גוי ואפה ישראל שגר ישראל ואפה גוי שרי כו' ואי משום שימור מלא אס ישראל משמרי' עד כדי שיחנו לידו בלג והוא מדביקה בחמור לאלתר מותר אבל בלילה הראשון אינו יולא י"ח אלא במנה משומרת ביד ישראל לשום מלה בדכתיב ושמרתם את המצות ואמרו אמר רב הונא בלוקות של גוים אדם ממלא כריסו מהם ובבבב שיאכל כות מלה באחרונה כו' מפני שהיו ישראל עמם וידעו שלא החמיק לפי' מותר לאכול מהם:

רבינו הא"י ז"ל

סי' רצב מאן דלית ליה חביחא דמשחא ונפל בה כשיעור בילה דנהמא או פחות או יתר אסיר למיכל מההוא משחא בפסחא ולבחר פסחא שרי' דאמר רבא הלכתא חמץ בזמנו בין בזמנו בין שלא בזמנו אסור ודייקי רבנן מדלג יחבב שיעורא למילתיה למימרא דבמשהו כרב ושלא בזמנו בין מינו ובין שלא בזמנו מותר:

ומאן דלית ליה חביחא דממרא ופסיד ושקל מיטי וקלון על טפקא ושדון בנו ההיא חביחא לתקוניה לכהוא ממרא שרי למשחיא מיניה והאי משחא דילמא אשחיר מינייהו מאי דלא איקלי שפיר משחא רחיקא הוא

שר שלום ז"ל

סי' רצג מותר לאדם ליקח קמח מן השוק בפסח והוי מילי בשעת הדחק משום דאיחזוקי איסורא לא מחזקי' ויולא בו ידי חובתו אבל לכתחילה ושמרתם את המצות כתיב בעי' שמירה מתחילה ועד סוף:

רב מתתיה ז"ל

סי' רצד ושאלתם מידן הפסח להיות אחד בשבת מהו לאפות את המלה מערב שבת ולהציעה עד מולאי שבת והיה לו חמץ מהו שיאכל בשבת ומהו שיאכל אדם מלה בערב הפסח או להאכיל לאנשי ביתו שרי או אסור:

כך שנו חכמים י"ד שחל להיות בשבת מצטרין את הכל מלפני השבת דברי רבי מאיר וחכמי' אומרים בזמנו ורבי אלעזר ברבי' לרוב אומר תרומה מלפני השבת

ששאלתם מלפנינו ועד כאן אפשר לקדש אפי' בעשרה צחים זה אחר זה כסדר הזה וכן אינו מצרך ברכת המזון שאם צריך נאסר לטעום אלא המחין הוא ומוחר לבית ראובן ואומר הלל יהללך ומוחרם וכיון שמגיע בבית אחרון מצרך ברכת המזון על הסדר כמה דברים אמורים בשידועים אותם בעלי צחים לצרך ברכת המזון אבל אם אין למדים ברכת המזון אסור לקדש אלא בבית אחד ואם מקדש בשני צחים היו יודעים שמוציא שם שמים לבטלה ועובר אין מפטירי':

רב נערוכא ז"ל

סי' רפה ושאלתם אשה לא תלוג אלא צמים שלנו כיון דמשום חמץ הוא שהמים הגרופין ממחר' להחמיק אין שני בין לילה הראשון לשאר ימות הפסח שהרי איסור חמץ נוהג כל שבעה וכך אמר' נחשון:

רב נערוכא ז"ל

סי' רפז ושאלתם מי פירות אין מחמיצי' קד ראינו דהא דאמור רבנן מי פירות אין מחמיצי' הלכה היא שאם לש את העיסה בשמן או בדבש ולא הטיל בה מים כל עיקר א"ל שימור ולא שיעור מפני שאין מחמיצי' אבל אם הטיל מים בשמן או בדבש או ביין ולא בהן את העיסה כמי שלש אותה צמים לבדן דומה וזרי' הבצק שימור וזרי' שיעור וזרי' שלש נשים להחמיק בה וכן הלכה:

רב שריא ורב הא"י ז"ל

סי' רצ שלש נשים עסקות בבצק כו' פי' ג' נשים עוסקות בג' בצקים כ"ל מתחלת הראשונה ולשה כשהיא גומרת את לישה ותחיל לקטף התחילה שנייה ללוג כשגומרת השנייה את לישה והא' את קיטופה תחיל שלשית ללוג והשנייה לקטף והראשונה להסיק נמלאו שלשן באותה שעה זו לשה חו מקטפת חו מסקת לאפות ואם תחיל אחרת ללוג מותר ועל פיהן אמרו תאנא לשה היא מקטפת כו' וגם על פי כן נאמר בתלמוד א"י גמרה זו לישה וגמרה זו קיטופה וגמרה זו היסקה הראשונה שזהה כדי היסקה והשנייה כדי היסקה ואפית חבתה והשלישית כדי שני היסקים ואפיה אחת וכל זה בזמן שהבצק כשיעור ופי' תפח מלאכתה מעין ופירוש תלגום חזרוק מים וריקה חדא ועכשיו חייבי' כל ישראל להרחיק מכל אלה שהן דברי רבן גמליאל:

דרב דלחא רב וחידש לן. ובבן ובבן אחתקמו
תלחא ולא יחיר ומאן דלמר יחיר טעות ויש להחזיר
וליסרו דהא תקונא דא חיקון חממה איהו רמז לשם
מיוחד ואע"ג דלא איפשיטא הלכתא והא ההוא סבא
דא"י דלמר תלחא חלין רמז לכבוד ומאן מיהו הכי
אפשיטא לן ואן אית לן בכו טעמא.

הד ובבן יתגדל שמך ה' אלהינו רמז לך ה' הגדולה.

חרי ובבן חן פחדך ה' אלהינו רמז והגבורה.

תלחא ובבן חן כבוד רמז לכבוד בתש"ע והתפארת
מכאן ולהלאה אין שם ובבן חלל אומר ואז לדיקים יראו
וישמחו כשהכבוד יחזור על תקונו כימי קדם. והיי
תלחא אית בכו מלין טמירין דלחמסרו לחכימין ולחון
לחמין אזכירו לון דלא לתימר יחיר ולא תחמו לן.

סי' רצח ושאלתם ציוס הכפורים מי שמבקש
לקנה במים חם אסונים הוא ואין דרכו בכל השנה
כולה להחייב בדעתו עד שמקנה במים וכו"ל ביוה"כ
שנריך לקנה ולטער את עצמו ביותר יקנה חבל כל אדם
לא. שכן אמרו חכמים אמ"ר אלעזר אסור אדם שישמע
אפי' אלבע קטנה במים בטי' באב דרך שאסור ביוה"כ.

והרואה קרי ביוה"כ חייב לטבול וכן בשאר ימות השנה
יטבול משום נקיזת ומשום קידוש השם בפני גוים:

סי' רצט מר רב ששאל גאון ז"ל ושאלתם הא
שאלו רגילים לשחוט ערב יוה"כ חרנגולים ואין אנו
יודעים מנהג זה למה אי משום חמורה מ"ש חרנגול
מבהמה וזיה הא דאלי קושיא היא. וי"ל שיש בה שני
טעמים אחד שחרנגול מצוי בביתו של אדם מבהמה
וחיה ועוד יש במקומו עשירים שעושים חמורה אילים
ועיקר מבעלי קרנים דמות אילו של יחזק אבינו לפי
לא דבר קבוע הוא. ועוד שמענו מחכמים ראשונים
שאעפ"י שיש מי שעושה חמורה בבהמה שדמיה יקרים.
חרנגול מובחר לפי ששמו גבר כדאמרי' מאי קריאת
הגבר. אמר רב קרא גברא דבי רב שילא אמרי קרא
חרנגול. וחזינא כותיה דר' שילא היו"א קודם קריאת
הגבר דמו ברשאו וכיון ששמו גבר חמורה גבר בלבד
ועפי' מהני ומעלי.

וכך נריך אוחז שליח חרנגול ומניח ידו על ראש
החרנגול ונוטנו מניחו על ראש מתכפר ואומר זה תחת
זה חזק חילוק זה זה מחול על זה ומחזירו עליו פעם
אחרת ואמרי' יושבי חשך וללמות כ' ויוציאה מחשך
וללמות כ' חילויס מדרך פשעם כ' כל אכול תחטב נפשם
וגו' וינעקו אל ה' בלר להם וגו' יטלח דברו וירפאם
וידו לה' חסדו וגו' ויחננו ויאמר פדעו וגו' נפש תחת

וחולין בזמן רבי מאיר סבר מבערין חמך מערב שבת
ואלחר אופין מלה וחכמים אומרים בערב שבת ובשבת
עד ד' שעות אוכלין חמך ומבערין אותו בזמן ומאכלין
אותו לבהמה ולחיה ולעופות ואופין את המלה בזמנה
במולאי שבת ורבי אלעזר בר' לרזק סבר חרומה שאי
אפשר לבערה בשבת מבערין אותה מלפני השבת אבל
חולין שאפשר להאכילו בשבת לבהמה ולחיה ולעופות
מבערין בשבת והלכתא כרבי אלעזר ברבי לרזק ותימא
אמר רבי אלעזר ברבי לרזק פעם אחת שבת אבא כו'
וביערנו את החמך ולמה לא ביערו את החמך מערב
שבת ואפו ואכלו מלה בשבת כרי להדר את המלה שאם
אופין שמה אוכלין ולאחר שמיילא כריסו ממנו חזר
ומברך עליו הילכך אל תאפו את המלה חלל למולאי
שבת מפני מראי' העיין שאם אחס אופין מערב שבת
אחרים מוזלזלן במלה ומקילין בה ואעפ"י שמוחר
לאפות מלה מערב שבת חזרו והדרו את המלה ואפו
במ"ש בזמנו:

רב יוסף ז"ל

סי' רצח ושאלתם מי שיש לו אורחי' הרבה
ואין לו מי שיאפה לו כל הפת מכו שיביא אופה גוי
ויאפה פת שלו ויעמה ישראל על ראשו ויסיק לו את
החמור וישראל אינו זו מעל ראשו וישראל הוא לש כל
העיסה כלה כשיעור חכמים מותר או אסור.

כך ראינו בפסח אסור דילמא פשע ישראל ולא
סיים בלישה שפיר הא סיים בלישה לא ואי פשע הא
גוי לאו בר חיובא הוא ואחי לידי חמך אבל בשאר ימות
השנה כי קאי ישראל עליה שפיר דמי אבל הדביק עיסה
ומסיק ישראל ואינו זו ממנו מותר והיי מילי דלא פשע.

סי' רצו החוקע בראש השנה בזמן שהציבור
יושבין ומברך קודם חקיעה הוא החוקע על סדר ברכות
כשהן עומדין ואין נריך ברכה ואם נאנס הראשון ולא
יכול לחקוע החשע על הברכות ובה אחר לחק' החשע
כיון שברך הראשון אין השני נריך לברך לפי שאינו מברך
אקב"ו לחקוע חלל לשחוט בקול וכיון ששמע את הברכה
שברך הראשון מוטב כבר ילא הוא וכל העם ידי ברכה
ואין נריך לחזור ולברך ואם לא היה מצי' שם בתחלה
כשברך הראשון ובה לחקוע מברך בלחש ולא בקול רם
שכבר שמעו הציבור הברכה מפי הראשון ויאלו ידי חובתה:

לרבנו האי ז"ל

סי' רצו ושאלתם בתפלת ר"ה כמה אינן ובבן
ובבן תקונא דא דפרישו רבן קדמאי והיינו בחקיעתא

שאינו עבד הרשות בידו וכשר הוא ואין פוסלין אותו
אוחס הדסים שאינם עבד מאי טעמא כיון שעשה שלשה
כתקן ילא ידי חובתן ואותן יחירי' חוספת הן ולא
פוסלי' את הכשרים ואף הן אינן פוסלי' לגמרי שהרי
כמה חכמי' אומרי' הן הן עבד דאמרי' רב כהנא אמר
חרין וחד רב אחא ברי' דרבא מהדר אחרי וחד הואיל
ונפק מן מופיה דרב כהנא אלל הלכה כר' יהודה ואי
ירבה ממנו כל מה שירצה אינן פוסלי' את ג' ג' בקינא
וכך מנהג בשחי ישיבות:

ב'י' שזו ושאלתם לולבא גופיה שדרו שהוא מקלי
עלין שבלובא שהן משני ידי מקלי הוי שמן ודבוקי'
אותן הויין מן השדרה זה בלד זה מעיקרו של לולב ועד
ראשו לולבא דסליק בחד הולא יש הולא אחד בעיקרו
ועולה אותו חד הולא מעיקרו ועד ראש שדרו וכיון
שנחתה מכל לולבין בעל מוס הוא ופסול ולא זה בלבד
פסול אלא אפילו עולה בכמה הויין ואינן בלדא אלא
יש ריוח גדול בין הולא להולא ואין ראשו של הולא זה
מגיע לעיקרו של הולא של מעלה הימנו בעל מוס הוא
אותו הולא ופסול ניטלה החיימת תיימת אותו הולא
העליון שבראש לולב שאין הולא למעלה הימנו והוא
כשני הויין דבוקי' זה בזה ונקראי' תיימת דקאמרי' בעי
רב פפא נחלק החיימת מהו נפרד אחד מחברו אותו
הולא העליון שכולן לולב שדומה לשנים הוי' מהו:

ב'י' שזו ושאלתם מה הפרש בין יסוד נביאים
למנהג נביאים יסוד נביאים יש בו חיזוק על מנהג
נביאים כי ביסודם אותו שמוכו יסוד לבנות עליו המטה
דוגמה מה שכתוב ידי וזרובל יסדו את הבית הזה אבל
מנהג נביאים אינו כן כי אפשר שהנהיגו העם לעשות
כן מפני חיקון ואם תאמר ערבה יסוד נביאים הוא
ופרשטם שהיא מזה למה לא נברך עליה כשהיא בעלמה
שוב ונאמר כי לא כל המצות אנו חייבי' לברך עליה'
יש מהם שחייב לברך ויש מהם שאינן חייב לברך וערבה
יסוד נביאים שסדוהו לכל ישראל לעשות כן רב
שירא ז"ל:

ב'י' שזו ושאלתם רב שמואל ל' חפני ז"ל אמר
רבי אחי ערבה לריכה שיעור ואינה ניטלת אלא בפני
עלמה ואין אדם יולא ידי חובתו בערבה שבלולב והקשו
ואמרו כיון דאמר מר אינה ניטלת אלא בפני עלמה
פשיטא דאין אדם יולא ל"ח בערבה שבלולב ופירקו
ואמרו מהו דתימא הני מילי היכי דלא אגביהו והדר
אגביהו אבל אגביהו והדר אגביהו אימא ליפוק בה
קמ"ל ופירשו שאלו אמר אינה ניטל' אלא בפני עלמה

נפש וטעם כסדר הזה ז' פעמים ואח"כ מניח ידו
על ראש חריגול ואומר זה ילא למיחה תחת זה ומניח
ידו על ראש מחספר ואומר חכנס אחת פלוני בן פ'
לחיים ולא תמות ועושה כסדר הזה ג' פעמים ומניח
מחספר ידו על ראש חריגול תבנית סמיכה וסומך ידו
עליו ושוחטו לאחר. תבנית חקף לסמיכה שחיטה:

ב'י' שזו ושאלתם ערב יו"ה כעובלן ואין מזכרין
על טבילה זו דהא מנהג הוא ואין מזכרין על המנהג
ומתפלל ח"י ברכות כדרך שהתפלל כל השנה ומחזרה
לאחר תפלתו אבל הטאמו אחת יודע כו':

ב'י' שזו ושאלתם לעיין רחיה כך ראינו שכל
רחיה שאסרו חכמים בלולב כולם של חמין הם ואבל
שחל שלשי שלו להיות ערב יו"ה כ' אסור בטבילה מפני
שאי' אבילות שלו פוקעת אלא בשקיעת החמה וכיון
שקעת חמה חל יו"ה כ' ואסור ברחיה ואפילו בזמן
וטבילת יום הכפורים רשות היא ולא שחייבי' ישראל
בטבילה זו אלא נקיות בעלמא:

ב'י' שזו ושאלתם יום הכפורי' שאסור בסיכה
מהו לסוך מצערב כך ראינו ח"י לומר סיכה דקיל
איסורה אפילו ענויין שעושין קשה ויש בה כרת אין
איסורי' אלא עד שיכנס יום הכפורים עצמו הילכך חמשה
ענויין אלו אם עשאן מבעוד יום של חשיעי כולן מותרין
ובלבד שיעשה כמו שאמרו חכמים כל מקום שנאמר
שבות מוסיפי' מחול על הקדש:

רב שירא ז"ל

ב'י' שזו ושאלתם מקום שאין שם אלא לולב
אחד ללא בן נטעו חזן הכנסת בידו בשעת ההלל
ומברך עליו ונחתו לוקמים במחנה על מנת להחזיר וכן
כל אחד ואחד עד שיאזו כולן ידי חובה וחנו רבין אין
אדם יולא ידי חובתו ביו"ט הראשון של חג בלולבו של
חברו אלא כ' נחתו לו במחנה ומלמד' אותו לומר כל מי
שיגיע לידו לולבי זה הרי הוא לו במחנה:

ר' שלום ז"ל

ב'י' שזו ושאלתם המוטל לולב כיון שמברך על
ניטלת לולב לאחר תגביהו מוליד ומביא מעלה ומוריד
וכן באנא ה' הושיעה נא ובשני מקומות תריך לנענעו
אחת בשעה שמברך ואחת בשעת ההלל:

ב'י' שזו ושאלתם לולב שיש בו שלשה הדסים
כמו שאמרו חכמים תלתא תלתא בקינא אם רצה להוסיף
עליו כמה הדסים ולעשות אגודה אחת גדולה מן הדם

באמה בת חמשה טפחים ולולב חמשה טפחים חסר חומש טפה לבד מחוץ וק"ל כ"י ישמעאל דאמר שלשה הדסים ושתי ערבות ולולב אחד ואחרון אחד ואפילו שנים קטומין ואחד שאינו קטום ועכשיו נהגו במקומינו במחיצתא כמהדורות שלא לפחות מששים ושמונה מנין לולב באגודה ויש מי שעושה שבעים כנגד ע' פרי החג ויש מי שעושה ס"ט מנין הדם:

ס' שיג' ושאלתם הא דאמור רבן לולב הגזול והיבש פסול היבש דלא שכיח דשפיר מיניה סמכי' אדר' יהודה ומברכי' עליה או דלמא עבדי' כמחני' וחכמים במחשין ואמרינן ליה ליבש ואפילו היבש דלא איבש דשפיר מיניה הלכה מאי? כך הראונו מן השמים שהלכה כחכמים דמחני' לולב גזול והיבש פסול וכן אחרון וכן הדם וכן ערבה יבשין פסול' בין ביום טוב ראשון בין ביום טוב שני וכמושין כשרים דקאמרי' וכולם כמושין כשרים יבשים פסולים אבל ודאי במקום שאפשר להביא אותן כשהן הדורים ואפילו בכמה פרסאות הידור מזה עדיף אבל אם אין יכולין להביא אותן כל עיקר מילבטל ויולאין ביבש דמיא אמר ר' יהודה מעשה בבני כרכין שהיו מורישין את לולבין לבניהם ולא אמרו לו חכמים משם ראה אין שעת הדחק ראה:

ס' שיג' ושאלתם נהגו בני מקומנו ביום חשיני ספק שמיני לחג להביא מוגמר' ובשמים לבית הכנסת ולעשן לפני ספר תורה דבר זה מותר או אסור? כך ראונו שאסור לפי שכל י"ט ב' הוא י"ט לכל דבר כראשון מע"י? שהיה ספק אין בו קולא אלא לענין מה שמחמסקין בו בלבד אבל בכל דבר אין שני ובי"ט שני זה שהוא אחרון רגילין אכלנו שמרקדין אפילו כמה זקנים בשעה שאומרים קלוסין לחורה אלא שזו משום שבות הוא ונהגו בה היתר ביום זה בלבד לכבוד החורה אבל לגמרי דברי הכל אסור:

ס' שטו' ושאלתם לברך ליבש בסוכה אף על פי שמשכנעם לה נריך לברך כיון שאין לה קביעה אלא בישיבה בסעודה ויש קידוש וכוס וסעוד' לפניו סודרן על הכוס דאיתמר רב אמר סוכה ואח"כ זמן ורבה בר בר חנא אמר זמן ואח"כ סוכה והלכתא סוכה ואחר כך זמן וזמן על כוס של קידוש היום הוא סודרה:

ס' שטז' ושאלתם הא דתקן הרמיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה ולא כך היא שמעתי דא"כ קשיא גוד אסיק מחילתא השתא היבש דגבוהה סוכה עשר אמות וחדא דופן מדפנותיה אין גבוהה אלא עשרה טפחים רואים אותה כאלו היא דבוקה מן הסכך

ולא אמר אין אדם יולא י"ח בערבה שבלולב היינו אומרים שאין אדם יולא ידי חובתו בערבה שבלולב בשלא הגביהה את הלולב אלא פעם אחת אבל אם הגביהו וחרו והגביהו יש לומר שאלא ידי חובתו במאות ערבה כאלו הגביהה בפני עצמה שהגביהה הראשונה חיה ללולב והגביהה שנית חיה לערבה בפני עצמה וכיון שאמרו אין אדם יולא י"ח בערבה שבלולב השמיענו שאפי' הגביהה את הלולב כמה פעמי' לא יולא י"ח בערב' שבלולב ואלו הן דברי ר' אחי אבל אמר רב חסדא אמר ר' יוחנן אדם יולא ידי חובתו בערבה שבלולב והלכה למעשה אנו נוטלי' בישיבה ערבה בפני עצמה ביום שביעי של ערבה אחר נטילת לולב:

רב נטילת י"ח

ס' שטז' ושאלתם האידנא מחייבי' למעבד סוכה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות או לא? חשובה כך חזין דלא מחייבי' ישראל למעבד סוכה אלא בביתיה דיריחיה היבש דאכיל ושתי וגאלי תמורת דירתו של כל השנה כולה אבל בתי כנסיות ובתי מדרשות אין מיוחד' אלא לישיבה לחפלה ולחורה אבל אם עושין בשביל עובדי דרכים שאוכלי' שם וישנים שם יפה הם עושים אבל בני העיר לסמוך על סוכה של בית הכנסת ללאה בה ידי חובתן אין יולא' אלא בסוכה של כל אר"א בביתו לפיכך כשעושים סוכה בבית הכנסת א"צ לברך עליה שלא לענאן עושין אלא לעובדי דרכים? ולענין נטיל' לולב כך ראונו אם שלא בעת חפלה נוטלו חבר' עליו ומנענעו ומחזירו למקומו ואם בעת חפלה הוא נוטלו חבר' עליו ומנענעו בהודו לה' תחיל' וסוף ובאנא ה' הושיעה נא בלבד כדברי בית הלל וכן הלכה:

ס' שיז' ושאלתם חוטם של אחרון באיה מקו' הוא חוטמו זה הוא חודו שהוא ראשו של אחרון היבש דעלמא בו חזית אפילו כל דהוא הוה ליה כמנומר ופסול והיבש דניטלה פטמחו ביום ראשון פסולה מכאן ואילן כשרה:

ס' שיח' ושאלתם מותר לפרוס סדין על הסוכה מפני החמה כך ראונו שאסור לעשות כן דמיא בהדיא פרס עליה סדין מפני החמה או תחתיה מפני פסולה וכן הלכה והלכתא כמ"ד חזן ושוכניו וכל בני חופה פטורי' מן הסוכה כל שבעה:

ס' שיח' ושאלתם שיעור הדם וערבה שלשה טפחים ושלשה חומשי טפה והלכה כר' טרפון דאמר

שערי תשובה

כט

רב הא"י ז"ל

סי' שבב ושאלתם הנקבר אפי' שעה אחת קודם לרגל בטלה ממנו גזרת אבילות אבל הנקבר ברגל לא חילא עליה אבילות אלא אחר הרגל ונקט שבעה ושלשים מי"ט האחרון שהוא י"ט שני ועלרת ור"ה וי"ה מפסיקים אבילות כרגלים דהא רבינא דהוא בתרא אמר הלכתא אפי' יום אחד לפני החג והחג שבעה ושמיני שלו שהוא רגל בפני עצמו הרי כאן עשרים ואחד וזהו שאמרו רגל בפני עצמו לענין פז"ר קש"ב פ"ה רגל בפני עצמו זהו כדי לחשב יום שמיני של חג הסוכות שבעה ימים לאבל למנין שלשים. עלגרת י"ה לה תשלומי' כל ז' כחג המזבח הרי ז' לפני עלגרת והעלגרת שבעה הרי י"ד משלים ט"ו יום והרי גמרו לו שלשים ומוחרת בחספורת אדבריה רב פפא לרב אינא סבא ודרש יום אחד לפני ר"ה ור"ה הרי י"ד יום. שמע שמועה בשבת או ברגל ולאחר השבת או הרגל נעשית רחוקה אינא מוהנת אלא יום אחד כללו של דבר כל יום שמועה שאינו מוהג בו אבילות כאלו עדיין לא שמע:

רבנו שניידא ז"ל

סי' שבב כל החעומות ואפי' יום הכפורים מותר לו לאדם לטעום מה שצריך לטעמו ואין בכך כלום דכי אמור רבנן טועם ואין בכך כלום לא בימי חעומות והלכך כל חעומות שוות ולענין שיעור מה שטועמו כך אמרו חכמים ר' אחי ור' אחי אסוי טעמי עד רביעית' ופשוטן של דברים שאפי' מכניס לחוך פיו שיעור רביעית לטעמו אחר שמהר שלא יבלע כלום מותר וכן הלכה:

סי' שבעה לענין שחיית מים אחר שישן וייעור קודם קריאת הגבר מפני הסכנה שאם לא ישחה יבוא לידי סכנה אם חעומת כיפור הוא פשיט' שהוא אסור משקדש היום אלא מחמתו עד שיגיע לידי סכנה ויחוש שאם לא ישחה פן ימות ויחשב כחולה שמאנילין אותו על פי עצמו או על פי בקיאים וכן חשעה באב וכל חעומות שמפסיק מבעור יום והלילה שזין ואין לו לאכול עד שמגיע לסכנה אבל חעומת רשות שאוכל ושוחה משתחשך אע"ג דסוגיין כלישגא בתרא דרבא שאם ישן אינו אוכל וכי חניא ישן ועמד הרי זה אוכל במתחמנס חניא לענין שחיית המים כיון שחושש שבא לידי סכנה ביום מותר לשוחה מוטב ישחה בלילה שלא קיבל עליו חעומת בלילה ואלו לא ישן היה לו לאכול ואל יבוא לידי שחיית מים ביום שהוא שעת החעומת בודאי. וכן חלש שהיה מחענה ובחוך החעומת שעבר עליו רובו של יום

ואמריו גוד אסיק מחילאחה אלא האי הרחיק את הסיכוך מן הדופן בשזין לדופן כגון שהיה גגה של סוכה ארבע אמות חסר שלשה טפחים דומיא דסכך פסו' דאזיר פוסל במיעוט שלשה טפחים סכך פסול פוסל בארבע' כגון בגדים אוכלים או נסרים שיש בהם רוחב ארבעה טפחים פוסל בארבעה:

סי' שזי ושאלתם הלכתא סיככה בעפלי פשחן פסולה בהולגי פשחן כשרה ופי' עפלי פשחן פשחן שגמרה מלאכתו ועשאו כמין קליעה לפי' פסלה דנעשה כמי שסיככה בכלים ובדבר המקבל עומאה הולגי פשחן פשחן עקור שעדיין לא שראו במשרה שדומ' לקשין שבעולם:

רב יוכפ גאון ז"ל

סימן שיח והלכתא סוכה לריכא שתי דפנות כהלכתן ושלשית אפי' טפה ולריכא ארבע פתח ואי מפיש בדפנות כמה דמפיש שפיר דמי אבל ציר מהבי לא

רב כטוראי ז"ל

סי' שיט והדס של לולב אם יכול לעשותו כלו מן העצות מזה מן המזבח ואם אינו מולא אלא שלשה הדסים עבות ממלא אותם בהדס שטוח ושפיר דמי:

סי' שוב ושאלתם הא דחקן המשלשל דפנות מלמעלה למטה הלכה כח"ק או כר' יוסי כך ראינו שהלכה כחכמים ואין הלכה כרבי יוסי חדא דיחיד ורבים הלכה כרבים ועוד מדאמר רב חסדא אמר אבימי מחללת ארבעה ומשהו מחרת בסוכה משום דופן:

סי' שבא ושאלתם פרש עליה סדין מפני החמה או תחתיה מפני הגשם פסולה כך פירושא אדם שסיכך סוכתו בסכך יפה וכיון שנעשה סכך שלה על ידי סדין פסולר או תחתיה מפני הגשם כגון שסיככה בסכך רע בהומא או בהגא או בירקות שכיון שיבשין נושרין ויטפלין ופרש סדין תחת הסכך שאם ישיר אותו עליו יקבלם אותו סדין כיון שנעשה סדין כעיקר סכך לסמוך עליו פסולה:

סי' שבב ושאלתם לענין ייחוס אבילים בזמן שהמה נפטר ב"ט או במועד דבני מנקט אבילות אחר הרגל אעפ"י שאינו מוהג אבילות כל הרגל העם וקרוציו מתעסקין בו ויושבים עמו לישב את דעתו ושלא ישא' יחידי בשום פנים וכן כל ז' ימי אבילות ונהגו כל ראשי ישיבות ושאר העם לישב עם האביל בארץ ולא על גבי כרי' וכסחות כלל דכתיב וישבו אחו לארץ וגו':

ס"י שלב ושאלתם האיד עמילין אלליס בגויל וכמה שוהה צסיד וכמה שוהה בקיץ ובחורף וכמה לריד כל עור ועור מוואת הכלבים ואי זה קמה של חטים או או שעורים וכמה קמה וכמה מים והיאך מטילין עפלים: כך עושים עורת של גוילין אללינו מציאים

עורות יבשין שמשרין את למון ושורין אותם במים לבדם עד שישרו ויהיו רכים ואח"כ מטילין אותם לבור העשוי להם ומטילין לחוסם מים ומעט מואת כלבי בלא שיעור ומעט מלא וסותמין את פי הבור ומשהין אותם בקיץ יום אחד ובחורף שלשה ימים ואין משהין יותר מזה כדי שלא יתעכלו ומוציאין אותם ובזדקן בהם מפני הקרע ואם יש קרע חופרו ומוחומו על מלבן של עזים הרבה דשחקן או חותך יפה יפה ומוחן לכל עור ועור שלים ליעור בליעור של בגדאד וטח מן העפלים האלו בפניהם משני לדידים ומולף עליהם מעט מים ומעדיף למקום השער עפלי יותר ממקום הבשר ועושה לכל עור ועור פעמים ביום ובפעם השלישית טח את יתר העפלי ומעמירן בשמש כדי שיחלבנו ועוזבן עד שיגבישו ומנפנן לאחר כך וחוזקן:

ס"י שלג ושאלתם ספר חורא שספר פסוקים אם לא הגיבו כלל אין קורין בו ואפי' לקיימו בלא לקרות בו אסור דאיתמר ס"ת נהגו חכמים והסופרים הורחין הראשונים לבחור ס"ת דת ובהלכה והסמינו שטותיו על טעם ברור ארבעים כנגד מ' יום שניחנה בהם חורה ושחים כנגד שתי לוחות:

ס"י שלד ושאלתם המשמיע קולו בחפלתו כו' ה"מ ביחיד הא בציבור לא וחזן הכנסת שבה לבית הכנסת ולא התפלל בלשם אם יולא ידי חובתו ואם לאו: כך ראינו דהא אינו יולא ידי חוב' לעצמו דכד החירו רבן ליחיד דאינו יכול לבין את לבו והוא מתפלל בינו לבין עצמו שאין אחרים עמו דלא איכפת לן אם יגביה אם לא יגביה אם ישמיע אם לא ישמיע אבל בציבור דאחרים שם אסור דהא לא מצי בלא טירדא דלהן דכיון דטריד לחצרו הסמוך לו אסור: ואי תימא זימנין הוא דלא טריד להו אין צבור זמן דהא איכא אינשי אלן קרו ק"ש ואלין מללו ואלין עונין זמן וממחיתים ברכה לענות ומ"מ צבור לא והחזן לריד להתפלל על עצמו בלשם בתחלה ולבחר מוואת את הרבים:

ובירושלמי ר' חונא ביש רבי ברכיה בר' יוסי אמר האי דאמר רבי אבה ה"מ בימי ר"ה ויום הכפורים דהחזן אחליל בלוחא דאפיק ידי חובה לצבורא אבל בשאר ימות השנה לא מאי טעמא משום טורח לצבורא

בתענית וכבר בא לידי חלישות בענין שחושש לסכנ' מחלילין אותו אפי' ביום כיפור ולא שבקי ליה דימות וגמריק מההיא עיברה דהריחה כו' כ"ש אם הוא זה זקן נכב' שאם ימות ויסתכן על תענית זה יהיה הפסד לרבים:

ס"י שבו ושאלתם תענה קבין שיעור כ"ו ליערין במדת צבל וכל ליעורא מ"ג אוקיא' עיסת חלה ע"ב אוקיאות שיעור כוס של ברכה שתי אוקיאות ומחצה:

רב האי ז"ל

ס"י שבו ירושלמי בצרכות חייב אדם לבדך בכל יום שלא עשוי גוי מפני שכל הגוים כאין נגדו שלא עשוי צור אין צור ירא חטא שלא עשוי אשה שאינה חייבת במחנה:

רבנו סעדיה ז"ל

ס"י שבו המוחק אות אחת מן השם עובר בלא תעשה אבל דיו שפיל על הכתב מותר למחקו שלא נחזקו זה אלא לתקן ושמותיו של הקב"ה הנעתיקן ממדותיו כגון בורא ויוצר ואדון רחום וחסד ונוקם וכיוצא בהם אם טעה וכחזן שלא במקומו נמחקין ושמותיו העיקרים אם טעה וכחזן שלא במקומו אין נמחקין והם ששה ה הנכתב ביו"ד הא יה אל אלי"ם ושד"י אה"ה אשר אהיה ורצנו האיי ז"ל הזכיר בהלכותיו אלו"ה אדנ"י לצא"ו"ת וכן תשע:

ער שלם

ס"י של ושאלתם אחד קורא ואחד מתרגם וריד שלא יהיו שנים קורין בתורה אלא אחד בלבד אבל אחד קורא ואחד מתרגם והחזן לא יהא מתרגם כלל מפני שהוא מקרא אחרי' וכל מקרא אחרי' אינו עולה מן המנין וחרגום זה שאמרו חכמים זה שיש בידינו אבל שאר חרגומי' אין בה' קדושה כחרגומי' זה ושמענו מפי חכמי' קדמונים שענין גדול עשה הקב"ה באנקלוס הגר על שנטע' התרגום על ידו:

ס"י שלא ושאלתם ספר חורא שאין לו חגין: כך ראינו שמוחר לקרות בו ואין חגין פוסלן בו אבל העושה חגין הרי זה משובח וכ"ש שבע אוחיות שלשה שלשה חגין ואלו הן ש' ע' ט' י' ז' ג' ל' סימן ואם אין עושה לכן חגין אין נפסלות ופחוחות וסחוחות יש להן מקומות כל אחת במקומו ואין לשנות לעשות סחומ' פחוחה ופחוחה סחומה:

לו ז"ל

סי' שלח ושאלתם בסיון שהוא זמן מתן תורה למה אין מנהגין כן שאינו מנהג כימי ניסן וימי תשרי דליכא מרבוחתא דאמרי דמזת סגין בניסן ובתשרי ויחר מסיון ונכון הוא אבל חזיק דניסן ותשרי מנהג פשוט מימי קדמוני עולם זמון רבנו הקדוש ואילך דכיון שגכנסו ימי ניסן ותשרי אין דנין והדין מסתלק שלא ישו איש את אחיו ואת רעהו וגו' והטעם ידוע חוץ אותם הדברים שאינם יכולים ב"ד להסתלק מהם והם לזרז גדול ובסיון שהוא זמן מתן תורה' אשכחן כיון שיתנה תורה מיד למחרת כתיב ואלה המשפטים וגו' סידר כל הדינין.

ורבי חנוניא החסיד איש ירושלים ז"ל חסיד אשר קבלנו מרוב הקבלות הערוכות לו מימי התנאים ז"ל מצינו בו טעם והיה אומר סיון סמוך לחמח חמח שמו הוא אוי לרשע וטוב לשכנו חן ודי' :

לו ז"ל

סי' שלמ ושאלתם קהל או רבים שהחרימו ביניהם או נשבעו שלא לתת ולהוציא בשום דבר הוצאה עד שיהיה כך או שנעשה כך וחלו הענין על דברים ידועים ואירע להם שום דבר מזל שגא לידם ויש להם להוציא על אחוה הדבר הוצאות ידוע זה דהכי חנינן אין נשבעין לבטל על המזל והנשבע לוקה ועושה המזל כך אין שבויה וחכם חלה על ענינים אלה ולא יצא אדם המזל הבאה לידו לעשות בין בגופו בין בממונו ואין לומר מזל זה או מזל זה לא לעשה אלא הקדומת היא אשר לזה ה' ולא תהיינה דמוות המזל מחמו לעולם והשבויה והחרס אינו כלום וכן הלכה :

רב נחמ ז"ל

סי' שם ושאלתם לענין ערבה שחובטין אותה בקרקע מהו הכי חזיק דערבה דומה לשפחים והיא באה לכפר עליהם מכאן ולהלאה יתן בעפר פיהו אולי יש תקוה ומשמח דקדמו' אמרו חביטא אחאי משום כל כלי יוצר עליך לא יצלה וכל לשון תקוה אחר וגו' משום דעד כאן ביומין אליו השטן מקטרג וישראל ביומין אליו דנפיש מזל מבטלי ליה מכאן ולהלאה כל שפה דיקום עליהו לא יכול לשלטה ויהא נפיל בארעא :

לרב האי ז"ל

סימן שצא ושאלתם בשבת מוסיפין מחול על הקדש ובמזל שבת מאחרי' מקדימין מבשר' כד עייל

ומשום דבעי תקיעות על סדר הברכות והאי דאמריהן משמח דגאון ז"ל חוהבא ולעולם לא אשכחן ליה כהאי גוונא דהא מלה דא דירושלמי אשכחן בתשובות שלו :

רב האי ז"ל

סי' שלח ושאלתם ההוא דללי ללוותיה אסור למחדר בהדי שליחא דנבורא ההוא ללוותא דקא עלי ואי בגין דידכר ברכה דקא מבר' שליחא דנבורא לעמות אמן יימר מלה חדא או תרין בהדיה בגין דלא ינסי ברכה ושפיר דמי חמין דלביה טרוד וכד ידכר בהדיה מלה חדא או תרין ידכר ברכה לעמות אמן על ההוא ברכה :

רב האי ז"ל

סי' שלו ושאלתם טעם בימי ניסן וימי תשרי דאין מופלין על פניהם וכי רב יצחק נר' אמר ששמע דבר מפינו הדבר ההוא שמע ודבר גדול הוא ברזו דבר ושלתם אלינו לומר שהוא נשבע לכם באמת שאינו זוכר מה ששמע מפינו הדבר יאל ואין להשיב לאחר' יחזיר ההוא דגרסי' אין מונעין חכשיטין מן הכלה כל שלשים יום וידע ועל זה בבית החתן והכלה אין מופלים על פניהם ובבית האבל לרץ ומותר וראיה' לזה פסח שני ככל חקת הפסח כן יעשה שעדיין חכשיט כלל עמה והוא יגיד לכם את הרשום בכתב אחת :

לו ז"ל

סימן שלו ושאלתם ענין נפילת אפים מהו ולמה אין מופלין על פניהם בימים אלו בכל מקום נפילת אפים הוא בזמן לער דכתיב ויפלו על פניהם ויאמרו אל גו' וישמע משה ויפול על פניו ויפול יהושע על פניו ארצה וכן בכל מקום נפילת אפים זמן לער הוא ובימי ניסן ותשרי הוא זמן שמחה וכבר נהגו בזמן שגכנסו ניסן אין מופלין על פניהם עד שיצא כל שלשים יום' וכן בימי תשרי כל שלשים יום ועל כן עולי רגלים בקול רנה וחודרה בחזירה יוצר מהליכה :

ובירושלמי ר' הושעיא בשם ר' זעירא אמר מאי דכתיב ופנית בבקר והלכת לאהלך ופנית והלכת לאהלך דיו לקרא מאי ופנית בבקר וני בבקר הולכין ולא בכל זמנא אלא בבקר ההוא דכתיב ופנית בבקר לא עבות בקר דשמחה בקר דלקדים אברהם ומאי אידי שמח' בית השואבה והדבר גדול ונכון מלמד שרץ שמחה בחזירה יות' מהליכה ואמר רבי סימון סימן לדבר אל יתהלל חוגר במפתח :

ברכות הנותן לשכוי בינה כו' ותדלג שלא עשוי אשה וכיוצא בהן דהא לבטלה אינה:

סי' שמו שלים לבור מוילא לרבים י"ח אעפ"י שעדיין הוא לא התפלל וחזר ומתפלל והכי מילי בדיעבד אבל לכתחילה לא דהא כהן דלא מסופר בתחילה לא יכפר דכתיב והקריב את מטאתו ואת עולתו ואת"ל והקריב את קרבן העם וכתיב וכפר בעדו וגו' ואת"ל ובעד כל קהל ישראל ואינו יולא ידי חובתו בההוא דלוי על גבורא דהא יכול הוא לכוון ולא החירו רבן אלא ליחיד וחו דלתרי סטרי" לא אטרסוה רבן לכוון חד ליה וחד לגבורא הילכך לכתחילה לא ילוי מעומד עד דיילוי על נפשיה בלחש וידי גרמיה ובתר יכפר עלייהו:

סי' שמו שלים לבור המתפלל אסור לעבור לפניו אעפ"י שאינו מתפלל תפילת עמידה:

רבי יעקב ז"ל

סי' שמו ושאלתם שלים לבור כיון דאמר ברוך את ה' ברישא דתפילה אינו חזר לאחר כן לומר ברוך דהא ברוך שרתא אינו עד לא ילוי ללוחא ומש"י קד אסור לברך קודם שיחלל לאדם בעולם דהא ברכה קודם תפלה אינה ראויה אלא להב"ה בלבד:

סי' שמו ושאלתם בליל י"ט אם אומרים ושומר לאחתו ובואנו האי מלה לא אטריך אלא ביומא דאית יציאה ובואה שאני י"ט דלית ביה יציאה ובואה ואין אומרים מעתה ועד עולם:

רב ששנא ז"ל

סי' שש ושאלתם שלים לבור מכיון שס"ח פתוח לפניו אסור לספר אפילו בין גברא לגברא דלא אחזוי דקא פסק:

סי' ששנא ושאלתם ש"ז אסור לו מכיון שנפתח ס"ח לומר אפילו חיבה אחת חוץ מן הכחב וזרי"י שיכון לבו שלא יענין חוץ מן הכחב כיון שיחליל כדי שיהיו כל דבריו מן הכחב והכי גרסו' מאי דכתיב וידבר אלהים את כל הדברים האלה מאי האלה מלמד שהדברים היו כחוצים לפניו ומן הכחב אמרן ולפי' צריך הקורא בחזרה שיהיו כל דבריו מן הכחב וכתיב והלחת מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא:

סי' ששנב רב שרירא ז"ל ש"ז שאינו יודע מנהג התפלה אסור להתפלל דהא אינו מוילא רבים ידי חובתו הני מילי שליחא דגבורא דקביע חדיר אבל אחרינא

שבתא ויהא שולחן ערוך וגר דלוק ובמוצאי שבת מאחרין ואסור להדליק את הנר עד זמן מרובה דעייל ליליא ואידיכ יומא ויסדרון ישראל ללוחא דחול:

סי' ששנב ושאלתם נפילת אפים לעולם על ג' שמאל ופניו מוטין לשמאלו על גבי קרקע ומפני שנפילת אפים הוא על עיני גבר צריך על השמאל ושמענו טעם מפני ששם מלאך רע עומד וכל דבר של גבר בשמאל ואינו מקטרג אולי קבלה היחה בידם והמנהג שלנו כך הוא והכי אחזוי וכלהו רבוותא קדמאי הכי עבדי:

סי' שמו ושאלתם דאיכא ציינו דקראן ק"ש בקול רם כקריאת החזרה ובפסוקי טעמים וכי חזיון בחדושי קדמאי דקאמרו בברכות הכי אק הכי איחזוי לנא דהא בפירושא איחזר עשרת הדברות היו אומרים בכל יום משרבו המינים דהו אמרי לית להו חזרה אלא זו אחזינו אלן פרישין כולוהו על פרשה ראשונה ובירושלמי דחזן כלילן עשרת דברות אבל מעליא איבו בלחש דלא יתאביר מבר ש חיבה חדא או חרין דהא כל חד חייב בקריאתה וכולהו חייבין בחושבנא ואלטרי' לאשלמא לון בכל יומא ומאן דגרע חד מנייהו כאלו גרע עלמא חד ועל דא בקריאתה בקול ומנין דיסתוק פורתא וגבורא יקראו להלא' ויקרא בהו מההוא חיבה דאיון אמרי וידלג חיבה או חרין ויחיר ועל דא בלחש כל חד יקרא ולא יגרע כלום:

סי' שמו ושאלתם שבע ברכות דכלה דאית מרשוחא אמרי דהא ללאמון ואלמנה לא מברכי שבע ברכות הכי הוא ולא איטריך ומה דאמר חזן דאחזן אמרי בלשון כבוד ולא מן משום חובה כל דא לא צריך אבל מברכין בלשון כבוד חד מנייהו ומאי היא אשר ברא ששן ושמהה חזן כו' וכולל מפסוקי דקא בריוו לבועז ורוח דכתיב ויאמרו כל העם אשר בשער נו' יחן ה' את האשה וחזן כו' ה' משמח חזן וכלה והדור לה' כי טוב כי לעולם חסדו:

סי' שמו רבנו החסיד ז"ל אשה לא חבדך ברכ' המזון להוילא אחרים ידי חובתן אע"פ שהיא מחוייבת ובמקום שאין בעלה יודע במקום הדחק דמי וחזו' עליו מארה אשה מחוייבת במקרא מגילה אבל לא חזו' את הרבים כך בברכת המזון וכ"ש דעיקר חיובה שצריך לכלול המצדך הברית עם החזרה והיאך חבדך על ברייתך שחתמת בבשרנו ועל חזרתך שלמדנו אבל לעומה מחוייבת כשאין שם אחר שיודע להוילא לה וכשחבדך חזן הברית והחזרה וק האשה מחוייבת לברך אותן

שערי תשובה

לא

בב' ימים מיושב שמונים וארבעה ומעומד הסימנים
הללו בכל יום פעם אחת שעולים בחשבון בשני ימים
שמונה ועשרים סך כל החקיעות מיושב ומעומד מאה
ושנים עשר זה מה שאמר הכוזב עלה אלהים
בחרוטה ה' בקול שופר עולה בחשבון ה' אלהים מאה
ושנים עשר:

ת"ו ש"ל ב"ע

בדיעבד שרי דאיהו לא קביע וכ"ש בזמן העניית לבור
ובשעת הצורך כונת החפלה לא אחרן אלא למנדע מאי
קאמר ויכוין את לבו למבועי רחמי' על עמא.
ענין חקיעת שופר בר"ה חדע לך שעל ק אנחנו
חוקעים בר"ה בב' ימים מעומד חקיעה ג' שברים
חרוטה חקיעה ועוד פעם אחרת חקיעה שלשה שברים
חקיעת והפעם האחרונה חקיעה וחרוטה וחקיעה
וזהם ארבעה עשר בכל פעם ופעם ואנחנו חוקעים